

Hírlevél – Nyári szám

430. sz. – 2021.07.15.

Tartalom

FÓKUSZBAN A NYÁR	2
A gép is ember	2
Az internet nem felejt	4
Börtönben halt meg John McAfee, a vírusirtók ősatyja	5
Telefónia	6
Programajánló fiatalabb és idősebb (bis 120) gyerekeknek	7
Olvasmányajánló: A magyar internet története	8
A Facebook is lecserélhető?	9
D. Turing: X, Y, Z – az Enigma feltörésének igaz története – könyvajánló	10
Múzeumajánló – Flippermúzeum!	11
Blogajánló – Wang folyó	12

A gép is ember

The computer is human also

И машина человек

Bori István

A gép is ember

Nyári különszámunkat olvassátok – ezúttal üde olvasmányokat, közéleti kérdéseket boncolgató írásokat és programajánlókat tartogatunk számotokra.

A következő „rendes” hírlevelünkre augusztus utolsó hetében számíthatok, a legfontosabbakat addig is a **Facebook oldalunkon** tesszük közhírré.

Ezt a különszámot az NJSZT 1988-as „A gép is ember” című nemzetközi karikatúra-pályázatára készült alkotásokkal illusztráljuk. Nézzétek csak, mennyire ül ma is a kiadvány előszava, amit **Havass Miklós**, az NJSZT akkori főtítkára jegyez.

„Ma a számítástechnika mindenkié. Általános iskolások programozzák személyi számítógépeiket, építésszek, gépészek, vegyészek kutató és tervezőmunkájának eszköze a számítógép, történészek, nyelvészek, szociológusok sem nélkülözhetik: általános eszközzé vált, bekerült életünk vérkeringésébe.”

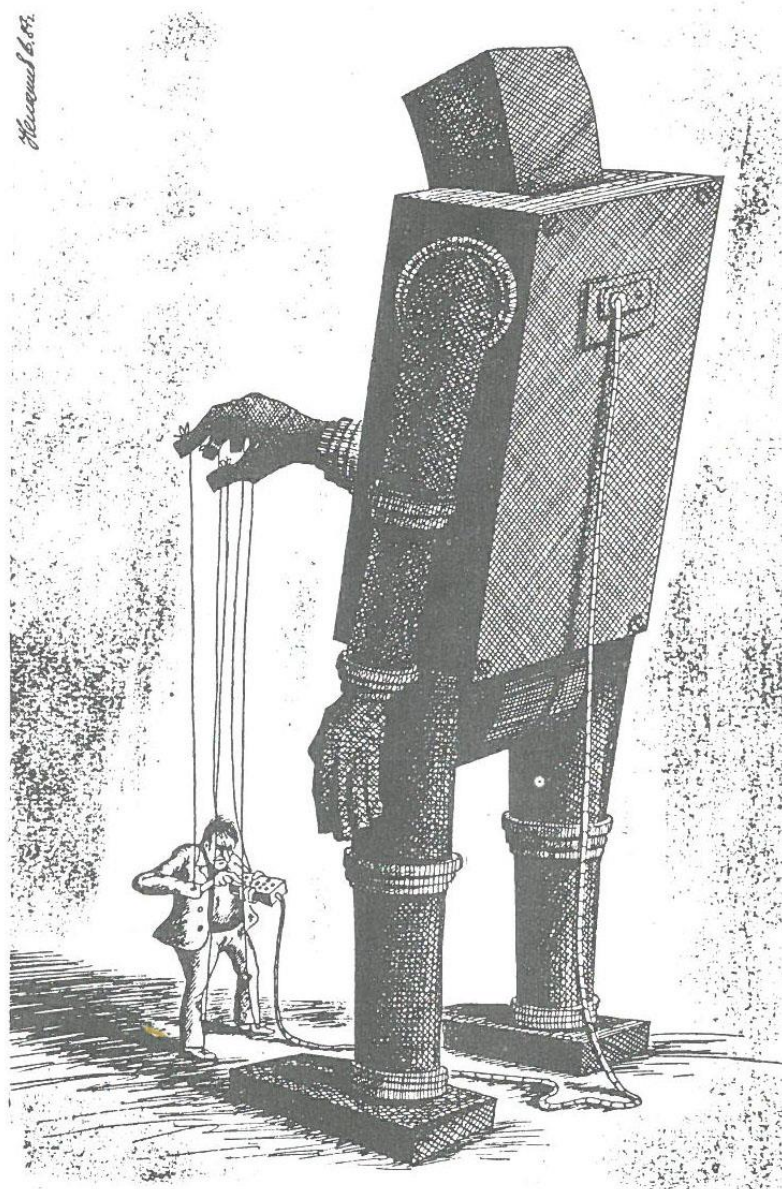
Szóval 33 éve is világos volt, hogy – mai kifejezéssel – az informatika milyen meghatározó a munkában, a mindennapi életben. Kérdés, hogy erre a mindenhova behatoló, a világot átfogó, távolságokat megszüntető infokommunikációs robbanásra szakmánk megfelelően tudott-e reagálni. A legszélesebb digitális eszközhasználattal az általános digitális kultúra fejlődése, az informatikai területek elkülönülése, önálló diszciplínákká válása után mennyire maradt meg a „számítógépek” közös nyelve, értékrendje, vagy hogy kell-e, lehet-e ilyen elvárás.

A régi karitúrák, a könyv- és gondolatajánlók nézegetése, olvasgatása közben, a pihenés ideje alatt erről is érdemes gondolkodni a szakmánk, Társaságunk jövője érdekében is.

És akinek évközben nem jutott ideje a **Kvantumugrás** blogunk olvasásához, javasoljuk, pillantson bele!

Kellemes böngészést és pihenést kívánunk!

Szalay Imre

Vlagyimir Nyenasev

Könyvtár vagy Google?

Nem árt egy kis történeti áttekintés, hogyan jutottunk a könyvtártól a Google-ig. **Talyigás Judit** írása érveket és ellenérveket sorakoztat fel abban a kérdéskörben, hogy inkább könyvtárba járjunk vagy használjuk a Google-t, esetleg találjuk meg az egészséges középutat. Szívesen veszi hozzászólásaitokat.

„Ülök az unokámmal az autóban, beszélgetünk. Ha számára ismeretlen név, esemény szóba kerül, már nyúl is a zsebébe és a mobilon kiguglizza – ahogy ma már széles körben használjuk ezt az új igényt – mikor is született, meddig élt és mit tett, akiről beszélek, mikor és hol történt, amit említék. De mi van, ha valaki Mona Lisa-t hallva nem tudja, hogy az festmény, és nem kozmetika szalon?”

>>> **Tovább**

A deviáns

The deviant

Отклонение

Szücs Édua

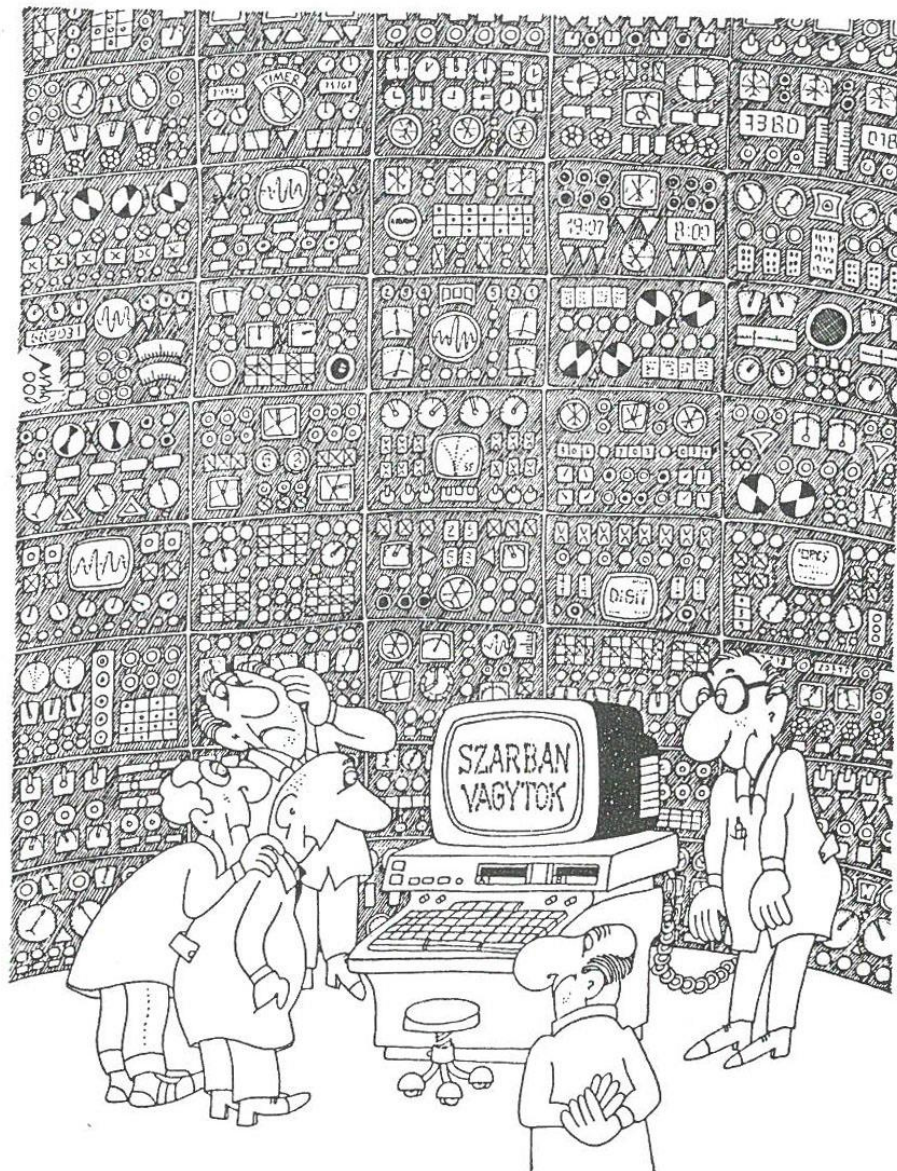

Az internet nem felejt

„Már tizenéves az első generáció, amelynek szinte egész élete fenn van az interneten, azaz örökölt közösségimédia-jelenléttel bír szinte születésétől fogva. [...] Abban majdnem mindenki egyetért, hogy ha valami egyszer kikerült a netre, onnantól kezdve ellenőrizhetetlenné válik az útja, a legjobb adatvédelmi beállítások mellett sem tudni, kik, hogyan használják majd fel.”

Debreczeni Anna írása számba veszi a biztonság tudatosság hiányából fakadó kockázatokat és iránymutatást nyújt a felelős szülői magatartás felé.

>>> **Tovább**

The Situation is bullshit

Вы сели в лужу

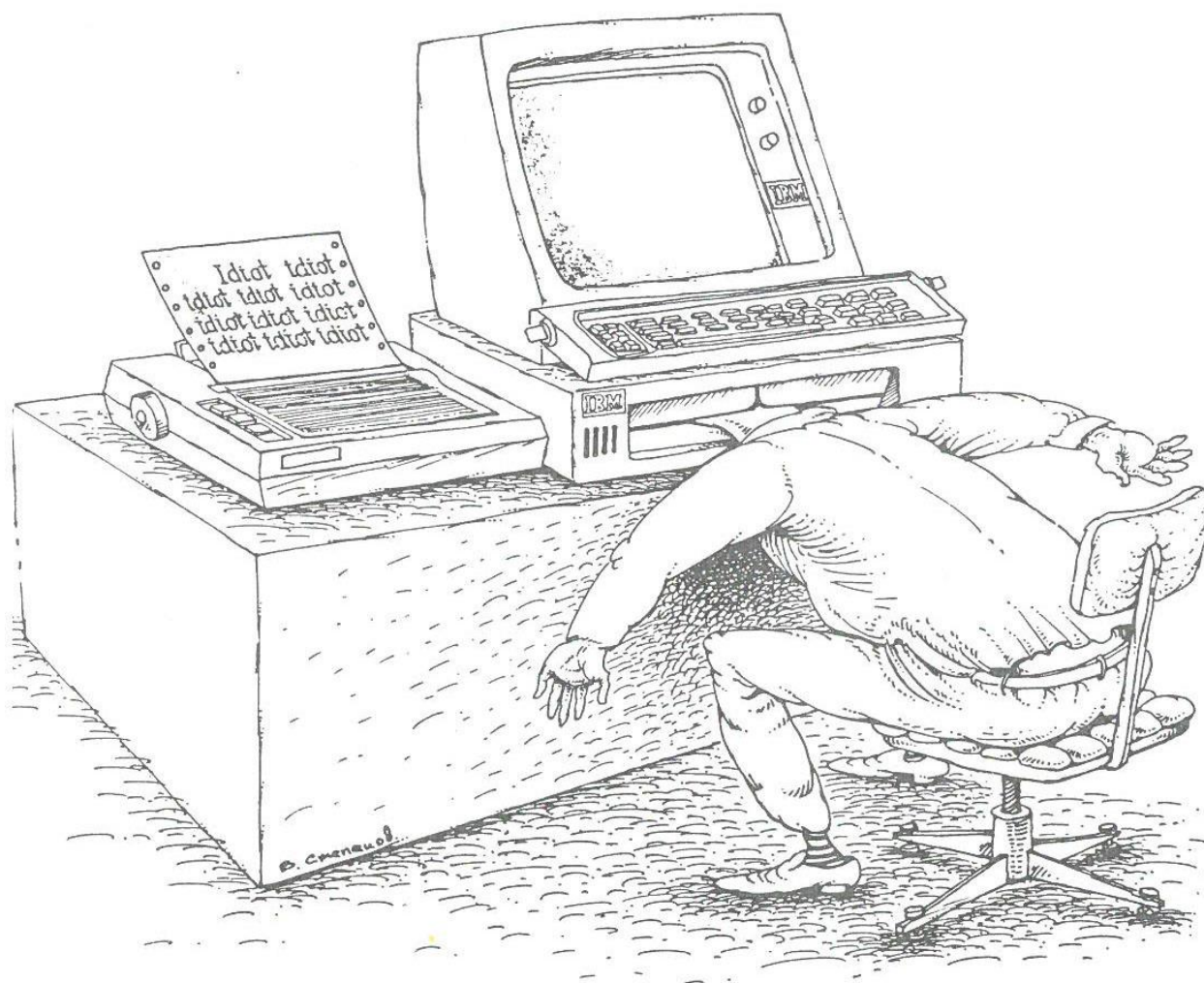
Balázs-Piri Balázs

Börtönben halt meg John McAfee, a vírusirtók ősatyja

„A világ, és legfőképpen az Egyesült Államok szupergazdag techmágnásai általában két csoportra oszthatók: vannak, akik imádnak szerepelni, ezért szinte minden lépésükről tudunk, és vannak, akiknek az életét rejtélyek veszik körül. John McAfee, a számítógépes vírusirtók és az informatikai biztonság úttörője, a McAfee szoftvercég alapítója egyszerre tartozott mindkét csoportba. [...] McAfee programozóként helyezkedett el, és miután két évet lehúzott a NASA Goddard Intézetében az Apollo-programon dolgozva, az 1970-es években kapkodtak utána a kor legnagyobb techcégei – megfordult a General Electricnél, a Siemensnél, a Xeroxnál és a Univacnál is.”

Bodnár Zsolt írása McAfee rejtélyes életéről.

>>> Tovább

Vlagyimir Sztjepanov

Telefónia...

A szegedi Telefónia tárlatunk kapcsán szíves figyelmetekbe ajánlunk két érdekes írást.

Az első **Kapillerné Megyeri Annáé**, mely Zalaegerszeg telefontörténelmét mutatja be.

*A kisasszonyok munkáját pedig így mutatta be a Zalamegyei Ujság: „Egy úgynevezett »gyengébb forgalmú időszakban megnéztük a központ munkáját, amelyet nem is találtunk olyan csendesnek vagy pláne gyenge forgalmúnak. A laikus ember az első pillanatban szinte megzavarodva és értetlenül áll meg a kapcsoló szekrény előtt. Szünet nélkül hullnak alá a hívást jelző lapocskák, kattognak a kapcsolódugattyuk, állandó a hallózás és szüntelenül felhangzik a kérdő szó: — Beszélnek? A türelmetlen telefonálóknak kellene látni ezt az idegölő-munkát, akkor talán kevesebb volna a méltatlankodás amiatt, hogy a telefonos kisasszony egyszerre nem tud tízfelé is figyelni.” >>> **Tovább***

A második **N. Kósa Judit** írása, címválasztásában Bächer Iván „Nagypapa hűlt helye” kötetére hajaz. Annak járt utána, hogy merre vannak a pesti telefónia kultikus emlékhelyei, ha vannak egyáltalán. És a Puskás fivérek – Ferenc és Tivadar – a köztudatban keveredő szerepét is tisztázza.

*„A következő mondatban most annak kéne jönnie, hogy melyik házban történt ez a különleges eset. Mi sem egyszerűbb, Gyöngytyúk utca 17.: ez állt Puskás szeptember eleji újsághirdetésében, amelyben már a nagyközönséget csalogatta a telefon kipróbálására. Csakhogy – korabeli térképek bizonyítják – a mai Gyulai Pál utca már akkor is 13 házból állt mindössze. Úgyhogy más adatok alapján is legfeljebb erősen valószínű: a 13-as számú Gottgeb-házban, a Kőfaragó utca sarkán ma is álló, állami hivataloknak otthont adó csinos palotában került sor a történelmi eseményre.” >>> **Tovább***

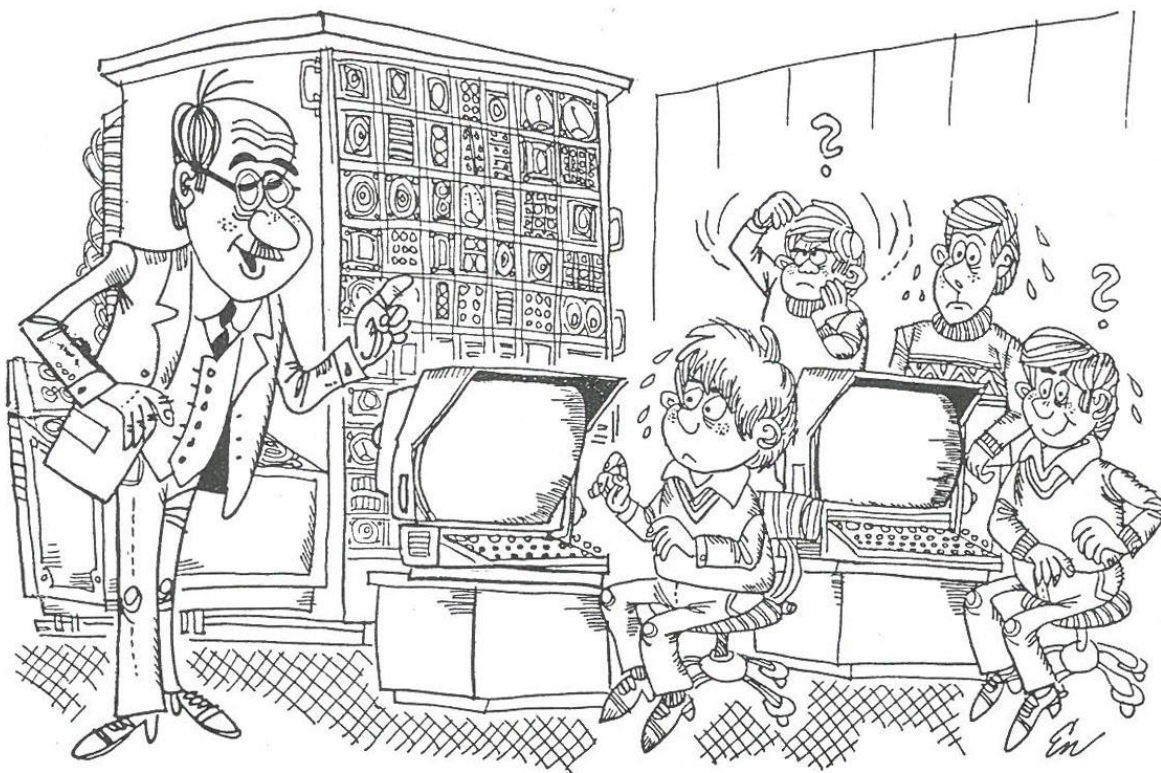
Vlagyimir Uborevics-Borosvsvszkij

Programajánló fiatalabb és idősebb (bis 120) gyerekeknek

Jövő év végéig tárt karokkal várja a videójátékok szerelmeseit a JátechTér!

„Mindent a kéznek, nem csak a szemnek: interaktív kiállításunkon az elmúlt 40 év összes említésre méltó konzolja és játéka játszható, képcsöves televíziókon figyelve, régi fotelekben gubbasztva, de a legújabb generációs játégek is várják az e-sportra, FPS-ekre és battle royale-ra kiéhezett játékosokat. Egyenként több ezer klasszikus játékot kínál, saját fejlesztésű arcade-játékgépeink és virtuális flippereink teszik teljessé a játéktermi varázslatot. A korszak szórakoztatóelektronikai berendezései is működőképes környezetben várják az időutazókat – lemezjátszók, videómagnók, filmvetítők, analóg fényképezőgépek: használati tárgyak, nem csak díszek!”

>>> Tovább

Gyerekek, aki fejben kiszámítja, hogy mennyi 6×7 , az kap egy személyi számítógépet.

Children! The one who can do in head six time seven will win a personal computer.

Ну ребята, тот, кто рассчитает сколько будет 6 раз 7, получает персональный компьютер.

Endrődi István

Olvasmányajánló: A magyar internet története

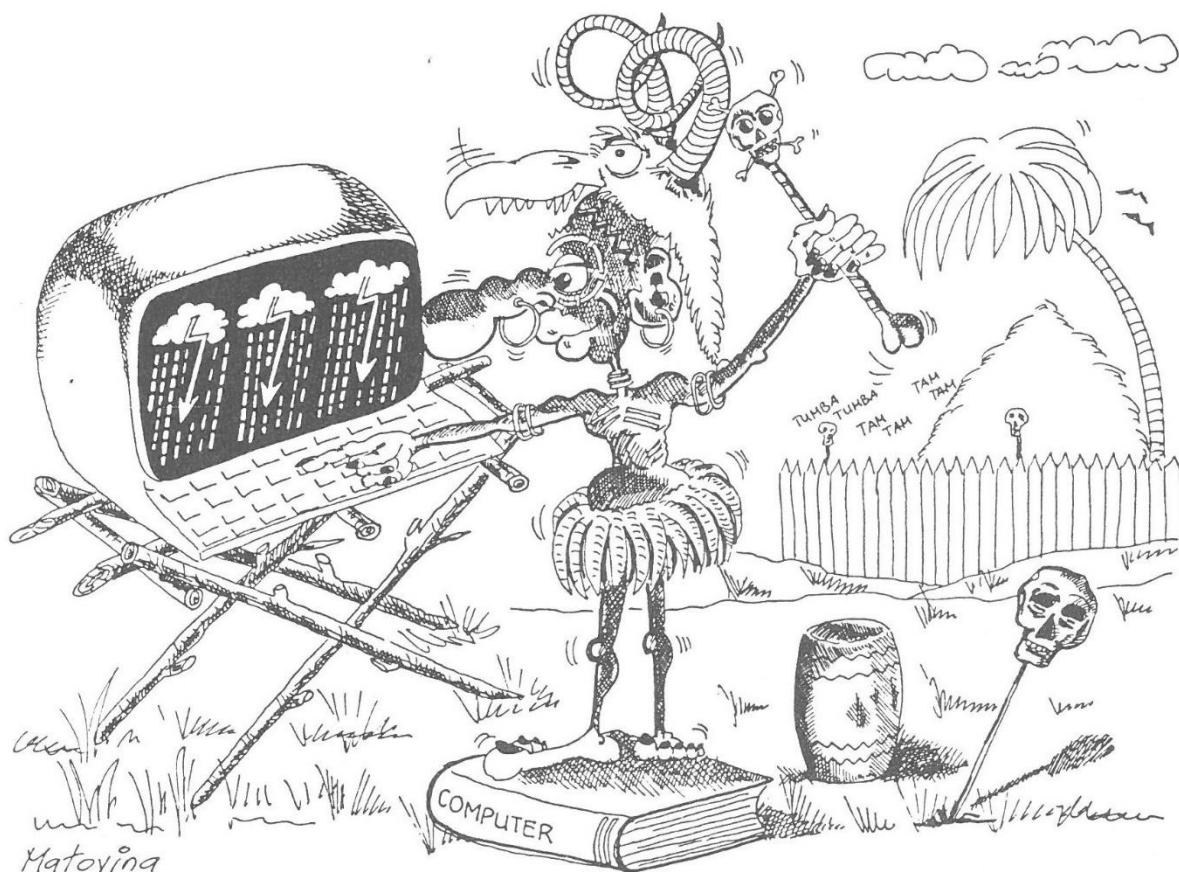
A hazai informatikatörténettel aktívan foglalkozik a szakma jó ismerőiből álló szakosztály, az Informatika Történeti Fórum. De nagyon hasznos, ha mások véleményét, szemléletét is látjuk, befogadjuk.

A BME Szociológia és Kommunikáció Tanszék és az ELTE Média és Kommunikáció Tanszék 2019-ben egy konferenciasorozatot indított a *Kultúra a digitális forradalom idején* címmel. Olyan témákat járva körül, mint szakértelem a digitális nyilvánosságban, véleményvezérek hatása, a digitális kultúra iparágainak kibontakozása vagy a hazai internet története. A konferencia előadásai könyv alakban is megjelennek – most „A magyar internet története” című tanulmánykötetre hívjuk fel a figyelmet.

Balassa Tamás készített interjút a könyv szerkesztőjével, **Tófalvy Tamással**. Miért beszélhetünk több történetről:

„Ez a kötet egy olyan történeti kezdeményezés, amely felvillantja ennek a negyed századnak sok-sok aspektusát. Első nekilendülés egy társadalomtudományi alapossággal és megközelítéssel összeállított színes kaleidoszkóp megalkotásának, ami hasznos lehet nemcsak a kutatóknak, akadémiai embereknek, de a médiamunkásoknak is. Az olvasónak pedig az átélt közelmúltat teheti érthetővé vagy helyezheti új megvilágításba.”

>>> Az ajánlót **itt** tudod elolvasni, a tanulmánykötetet **itt** tudod megrendelni.

Goran Matovina (Jugoszlávia)

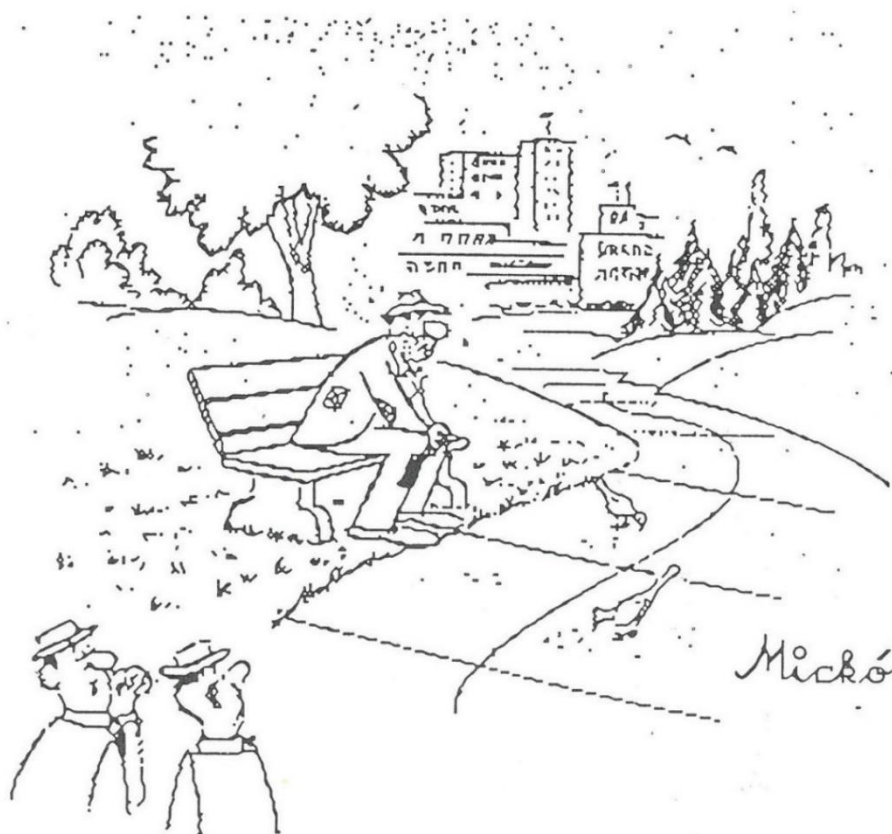
A Facebook is lecserélhető?

A Várady Zsolt által alapított iWiW 2002 áprilisában indult. Három év alatt hallatlan népszerűsége tett szert: 2005 és 2010 között a leglátogatottabb magyar weboldal volt. **Dömös Zsuzsanna** egy tavalyi, a magyar internet történeteiről szóló konferencián beszélgetett **Koltai Júlia** szociológussal arról, hogy vajon a Facebookot is le fogjuk-e majd cserélni, akár az iWiwet anno.

„Ám a Facebook előtt is volt élet, erre emlékezhetnek azok, akik még használták a magyar iWiW-et, vagy a MyVIP-et, ami szintén nagy népszerűségnek örvendett a hazai felhasználók körében. Előbbi 2014-ben zárta be kapuit, ami nemcsak egy korszak végét jelentette, de egy újabb kezdetét is: a Facebook egyértelmű térhódításának idejét, hiszen Zuckerbergék platformja okozta a magyar közösségi oldal halálát. [...]

A csatlakozás időpontja sem mindegy: az innovációs elmélet szerint minél hamarabb csatlakozik valaki, annál hamarabb is távozik.”

>>> **Tovább**

Ez egy nagyon szomorú eset, kérek . . . egy hihetetlen komputer-zseni volt, kivett hat hét szabadságot és teljesen hátramaradt a fejlődéstől szegény.

This is a very sad story. He used to be an excellent master in computer sciences, but he went on holidays for 6 weeks and he remained back in progress.

Вот, несчастливый случай: Он был гениальным компьютеристом. Он взял шестинедельный отпуск, и ему бедному больше уже никогда не наверстать упущенное.

D. Turing: X, Y, Z – az Enigma feltörésének igaz története – könyvajánló

Alan Turing unokaöccse, **Dermot Turing** írt könyvet a kódfejtés művészetéről, amit jó szívvel ajánlunk figyelmetekbe.

A könyvre kevésbé köztudott érdekességgel hívjuk fel a figyelmet, Kelet-Európa, mégpedig Lengyelország szerepének felvillantásával (idézetek a könyvből):

Lengyelországnak vezető szerepe volt a kriptográfia (kódfejtés) területén, az 1920-as és 1930-as években „Lengyelország világszínvonalra emelkedett a kódfejtés művészetében”.

Amikor a lengyeleknél az újfajta titkosírás megfejtésére irányuló lázas munka megkezdődött, nyugati mintára létrehozzák saját titkosírással foglalkozó szervezetüket, a Biuro Szyfrów-t, de évek telnek el, eredménytelenül.

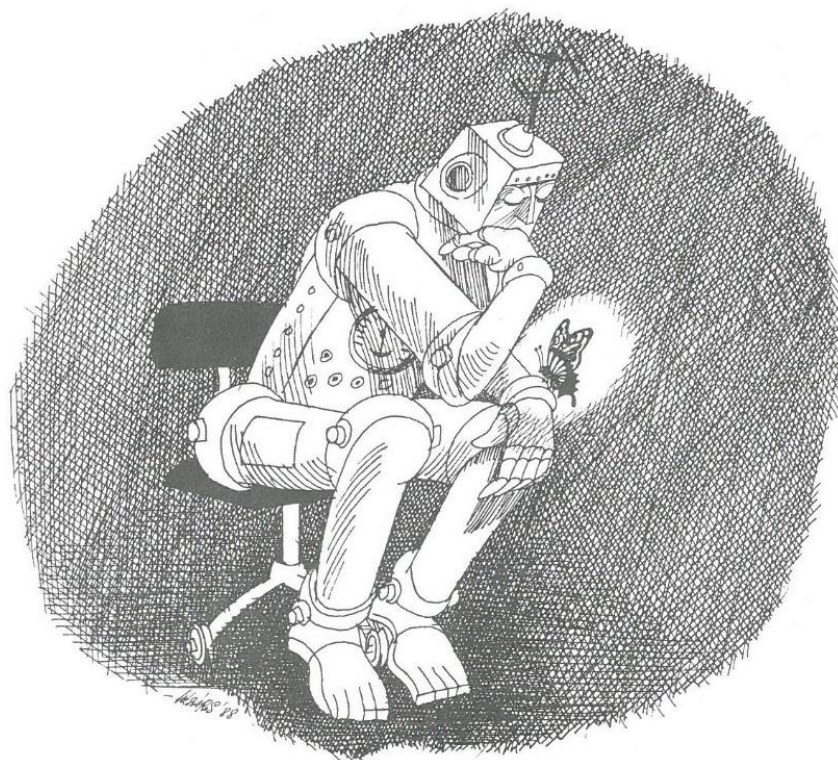
*„A kódfejtők addig nyelvészek és pszichológusok voltak, amikor **Maksymilian Ciezki**, a Lengyel Titkosszolgálat századosa fejéből kipattan az ötlet, s 1926 májusában megkapta az engedélyt, hogy »tájékozódjon és adatokat gyűjtsön németül folyékonyan beszélő matematikaprofesszorok bevonásáról egy szigorúan bizalmas munkához«. Eljött az idő, hogy megszerezzék a professzorokat, és ráállítsák őket a kódfejtésre.”*

Ez a Poznań-i egyetem matematika-tanszékén történt, itt ismerték fel először a matematikusok fontosságát az ellenséges rejtjelek analízise szempontjából.

A kriptográfia lengyel specialitássá válása 1919-re nyúlik vissza, amikor a lengyel-bolsevik háború alatt **Jan Kowalewski**, a Lengyel Hadsereg alezredese feltörte a szovjet kódkulcsokat, melynek köszönhetően a lengyel hírszerzés a Vörös Hadsereg több ezer rejtjeles üzenetét fejtette meg. A bolsevikok Varsónál történő feltartóztatását Európa újkori történetének fontos eseményeként tartják számon.

„Amikor ugyanis Kowalewski megkapta a számokkal titkosított írásban rögzített elfogott üzeneteket, nem elégedett meg a hívójelek és a csapatmozgások potenciális adatainak elemzésével: tudni akarta, hogy pontosan miről szólnak az üzenetek. Elhatározta, hogy megfejti a rejtélyt, és hamarosan rájött, hogy a titkosírás egy meglehetősen egyszerű bigram behelyettesítéses rendszer a ráhelyezhető tizenkét számjegyes megfejtő kulccsal. Az üzeneteket pedig nagyon is érdemes volt elolvasni. [...]

>>> Tovább

Mészáros András

Múzeumajánló – Flippermúzeum!

Tudtátok, hogy van Budapesten, Újlipótvárosban egy flippermúzeum? Ahol órákat tölthettek játékkal? Úgy, hogy nem roppan bele a családi költségvetés? Ráadásul a helyszín rendezvényekre is bérelhető.

„Minden gép kipróbálható?”

A kiállítóterben található körülbelül 150 játék, köztük a muzeális darabok is játszhatóak. Kivételt képez a világ legnagyobb flippergépe, a Hercules, amely a többi darabtól eltérően csak megtekinthető.

Hány éves kortól érdemes gyerekekkel jönni a múzeumba?

Természetesen ez is egyéneként eltérő, de tapasztalataink szerint 3-4 éves kortól a gyerekek általában már tudják értékelni és élvezni a flipperézést. A kicsiket egyébként fellépő székek segítik a játékban.”

A közeljövőben ráadásul megjelenik **Pataki Márk – Pálfi Balázs: A flipper múzeuma** (könyv és fotóalbum egyben), amit **itt** tudtok megrendelni.

>>> **Tovább**

... és van a légkondicionáláson kívül más is, ami a számítástechnikához vonzza, kedves kolléga?

Anything else, dear colleague, that impresses you apart from air condition?

Дорогая коллега, есть-ли что-то кроме кондиционирования воздуха, что вас тянет к вычислительную технику ?

Findler Miklós (USA)

Blogajánló – Wang folyó

Végül: utazzatok **Sajó Tamás** világotutató művészettörténésszel a világ végére... de legalább Grúziába. Ha máshogy nem, virtuálisan. Ennek nincs köze az informatikához, de biztosan örömet szerez. **Kellemes nyarat kívánunk!**

>>> **Tovább**

Légy erős szívem, ma kidobta a komputer, hogy nő vagyok, három gyermek anyja...

Hold tight, darling, the computer gave me today, that I'm a woman with three children...

Не переживи, голубчик, но сегодня компьютер установил,
что я женщина и у меня трое ребѐнка...

Brenner György

Támogatóink

